

panja. Pesnik kdaj pa kdaj preide v čustven odnos do stvari ali pojava, kar je v nasprotju z njegovim konceptom. To raznorodnost, pri tem je treba upoštevati pesnikov razvoj zadnjih petih let, je Snoj vsaj navidezno reševal s formo, toda sleherna strožja analiza more ugotoviti, kako se v zbirki križajo konkretности z asociativnostjo, kako se svet kljub identitetam neprestano projicira skozi metaforično prizmo.

Nakazana struktura učinkuje fragmentarno posebno v območju problem-skih kategorij. Snojeva sredobežnost, ki je značilna za prvi del knjige, v zadnjih ciklih popusti in obstane v ožjem ter homogenejšem prostoru, kar se zgodi v trenutku, ko se loti obsežnejše problemske gmote. Dosedanjim skicam, aforizmom in ogrodju se pridruži globinski rez v eksistenčne plasti generičnosti, kot nam ga razkriva v ciklu *čebelica soeta*. Še določnejši je v *konjenici slovenskih hoplitov*, ko izpoveduje osebno misel o genusu, lastnem rodu, ki visi med močjo in nemočjo, med zgodovinsko etiko in sodobno akcijo, med smislom in nesmisлом svojega početja:

pa če si razbijemo lica če za vso
fantovsko kri iztočeno in preprodano tvojo
deklško v tisoč trupele bodočih
izmučim ta klavnica gričev ta poteptana sončeva
staja ne bo
nikoli konjenica postala

(konjenica slovenskih hoplitov I).

Tako je Snoj v ciklu *konjenica slovenskih hoplitov* najuspešneje presegel enostranost svojega pesniškega snovanja: oblika ni več nadrejeno postavljen element, ampak enakovreden vsebinsko problemskemu delu.

Francè Pibernik

FRANCE FORSTNERIČ. DOLGO POLETJE. Poezija Franceta Forstneriča,* zbrana in objavljena v zbirki *Dolgo poletje*, se s svojo metaforiko in snovjo neprizanesljivo izmika interpretaciji in zato tudi vrednotenju. Kje je vzrok za to, ko vendar takoj spoznaš, da so to pesmi z negovanim izrazom, nedvomno napisane z veseljem do oblikovanja, do ustvarjanja, do presnavljanja določene lirične snovi v posebne pesniške oblike. Pesmi so stkanе z razkošno metaforiko, prepletajočo se med seboj, zven besednih zvez je tekoč in blagoglasen, pa vendar ob branju nisi deležen tistega posebnega, enkratnega doživetja v takšnem ali drugačnem smislu, da bi potem lahko zapisal, da si se srečal s svetom takšne razsežnosti in takšne moči, ki je sicer čisto individualne narave, sega pa tudi v tvojo zavest, v tvoje čutenje, v tvoje doživljanje.

V pesmih *Dolgega poletja* je razpredenih veliko drobnih snovi: nekatere imajo miselne, druge čustvene osnove. Najbolj nazorno jih nakazujejo že naslovi sami — pohod besed, razpravljanje o tišini, Drava, zgodnja maša, na paši, selitev gozdov, spomenik. To so naslovi ciklov in nekaterih pesmi. Za nekatere besedne ustvarjalce odpirajo možnost spoznavanja njihovega sveta že posamezne pogosteje uporabljene besede in ne brez namena ali brez doživljajske

* France Forstnerič, *Dolgo poletje*, Državna založba Slovenije 1968.

osnove. Že takoj v začetku vzbujajo pozornost *besede, voda, tišina*, ki se večkrat ponove in zato gotovo razkrivajo določene sestavine v pesmih upodobljenega sveta. Cikli Drava, Zgoduja maša in Na paši, ki pomenijo jedro zbirke, lovijo v svoj zapis domačijske, spominske drobce, izvirajoče iz mladostnih doživetij. V tem prepletu krhkega doživljajskega tkiva ima Drava posebno vlogo: predstavlja simbol vrednot (Drava, po tebi merimo življenje in pijanost) in nekakšno utrjeno izhodišče (Ti, naš spomin na kače, meja straha). V iskanju otipljivejših sestavin v pesmih Dolgega poletja se pozornost pomudi pri nekaterih stavekih spoznanja (kdor prvič ne skoči, nikdar ne skoči) v pesmi Balada ali kot odgovor na to v pesmi Epilog: Kdor nikdar ne skoči prvič, zmeraj skače...

Poezija Franceta Forstneriča, katere opaznost se giblje predvsem in daleč najbolj v mejah kultiviranega leporečja, je s svojo brezidejnostjo in neangažiranostjo (to je mišljeno v mejah sprejemljivih za poezijo) očitno brezčasovna, nekakšna čista poezija za vse čase, zato pa tudi bolj ali manj brezodmevna. Če je pesnikov namen s tem izpopolnjen, potem je sama sebi zadostna in je treba avtorja spoštovati za dosledno ustvarjalno prizadevanje. Tiste funkcije, ki je od poezije pričakujemo, da namreč intimo angažira, prevzame odjemalca, pa, žal, ne izpolnjuje.

France Vurnik

LIKOVNA UMETNOST

V SVETU NASIH LIKOVNIC. Nastopi, kaj šele prodori, če imamo pri tem v mislih bolj aktivne posege v moderno likovno problematiko, slovenskih predstavnic, bodisi da je šlo za slikarke, kiparke ali grafičarke, so bili bolj ali manj občasne narave, ki so sicer ostali zabeleženi kot (nedorečena) opozorila, žal v večini primerov brez pravega nadaljevanja po že zastavljeni poti. Prav gotovo ni to pojav samo v našem kulturnem prostoru — tudi izjeme zunaj slovenskih meja potrjujejo te ugotovitve. Širše hkratne predstavitve* kar treh slikark in dveh izrazitih grafičark, predstavnic najmlajše in prve povojne generacije, pa odpira pogled v kontinuiteto in določeno rast že znanih izrazov, na drugi strani pa je odpiranje za naše razmere celo avantgardnih vrat, enkrat bolj, drugič manj na široko, predvsem pa z zavestnim hotenjem (vsaj) slediti zgledom svojih vrstnikov.

Nada Lukežič ne more zatajiti, da je diplomant ljubljanske grafične specialke (prof. R. Debenjak); ob suverenem obvladanju barvne jedkanice in akvatinke je zaplula zunaj nevarnih vod, da namreč izredno, tako rekoč lepotno učinkovanje površinskih efektov na grafičnem odtisu v omenjeni tehniki ni nadvladalo vsebine oziroma celo postalo del nje same, četudi je oblikovanje stila precej odvisno od tega tehničnega kuriozuma. Lukežičeva si je tudi podredila same možnosti variranja, ki jih daje ujedkani motiv na plošči, potem ko je na njej mogoče kombinirati povsem različna barvna razmerja. V ciklični obliki izzveni takó njena lirična nota v razponu tako rekoč nekaj skal — od

* Metka Krašovec, Nada Lukežič, Lidija Osterc, Melita Vovk-Stihova so razstavljale v mesecu aprilu v ljubljanski Mestni galeriji, Adriana Maraž pa v maju v Mali galeriji.